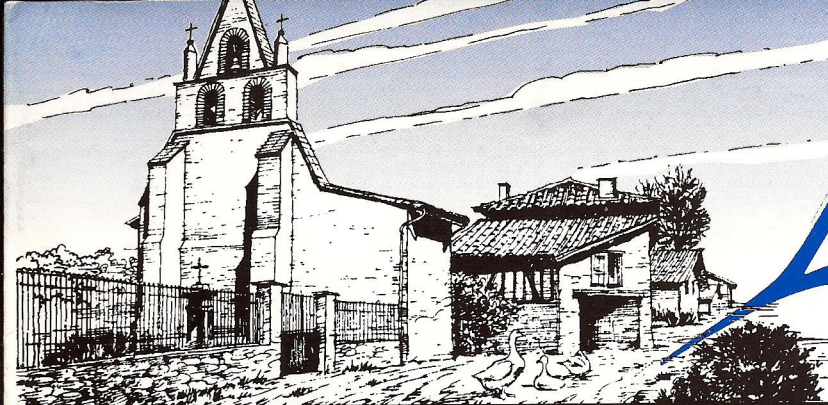

Monés

CRÒNICA DE FAMÍLIA

10a TROBADA, 13-14 D'ABRIL DE 1996 - N. 2

Un quart de segle de trobades Monés: una celebració simpàtica

Tot és relatiu, heus aquí una frase corrent que a ben segur ja feien servir els nostres avantpassats més llunyans. No és pas que em vulgui submergir en el que representa el pas del món newtonià a l'univers einstenià, sinó simplement fer unes reflexions casolanes sobre els eixos centrals de les nostres relativitats, és a dir l'espai i el temps, primordialment aquest darrer.

Al marge de les complexes definicions de temps que escapen a les nostres mentalitats senzilles, és evident que és un concepte variable, a tenor, en certa manera, de la unitat de mesura que fem servir. Per un astrònom, un geòleg, un zoòleg, un arqueòleg, etc., aquesta unitat de mesura pot arribar a ser quasi infinitament gran; per un historiador se situa generalment en el segle i per un *brooker*, per exemple, el temps, considerat com a futur o com a passat, no existeix perquè viu quasi permanentment en un meteòric present.

Ens trobem, doncs, davant d'un concepte totalment relatiu i sotmès a interpretacions diverses. Vint-i-cinc anys poden ser considerats com un període molt llarg, segons quina sigui la talaia d'observació, o una insignificança que no mereix cap mena d'interès, segons ens ho mirem des d'un altre angle.

Per nosaltres, però, aquesta singladura que començava a principi de la dècada dels 70 al restaurant de Can Ramonet de Badalona, desaparegut fa uns quants anys, sense ser un temps excessivament llarg és, en realitat, una efemèrides prou distanciada en el temps per poder considerar-la històrica; de fet, no és massa corrent que aquest tipus d'aventures durin tant de temps.

No es tracta, ni molt menys, de fer, des de la nostra perspectiva, un balanç d'aquest quart de segle, sinó de rememorar les fites més significatives, totes aquelles, al meu entendre, dignes de recordar.

Probablement la qüestió més destacable, ja apuntada, és el fet que deixant de banda un petit període d'incertesa després dels primers encontres, s'hagin pogut celebrar les nostres trobades amb una periodicitat, en general bianual. Paral·lelament, i com a conseqüència d'aquestes trobades, ens hem obert a nous horitzons, la quals cosa ens ha permès conèixer nova gent, trencant amb el localisme tradicional.

Tot plegat ha contribuït a eixamplar, en cada un de nosaltres, el concepte de família i sobretot a adonar-nos de l'existència d'una certa unitat que va més enllà del vell nucli localista, vincle que s'ha basat fonamentalment en el fet de venir d'un mateix tronc.

En un altre ordre de coses i clarament emparentat amb l'anterior, situaria el fet que aquest lligam pressuposa una mena d'orgull de pertànyer a una determinada nissaga basada en

les nostres arrels menestrals que no tenen res a veure amb l'anomenada noblesa de sang, ni amb el de les generacions burgeses basades en la propietat.

Finalment, no podem obviar el canvi més determinant que s'ha operat al llarg d'aquests anys: em refereixo a l'establiment d'un Arxiu Monés, possible pel treball abnegat dels germans Monés i Rosés. Gràcies als estudis realitzats per en Llorenç i en Josep, amb el consell i col·laboració del Dr. Codina del Prat de Llobregat i les dades aportades pel Sr. Lagarde de l'Institut d'Estudis Occitans, hem pogut refermar l'afirmació dels nostres pares, avis i besavis quan deien amb un cert orgull que els Monés venim de França, sense preocupar-se massa del que va representar superar els atributs de gavatxos i de xarnegos amb què eren menyspreuats els emigrants procedents d'Occitània i de la Gasconya.

No es tracta únicament d'haver construït un arbre genealògic que es perllonga fins a finals del segle XVI, quan ja als inicis del segle XVII arribava a casa nostra en Bertran Monés origen de les nostres arrels, sinó sobretot d'haver descobert que el nostre cognom és un cognom de lloc.

Nosaltres ens diem Monés perquè a l'Edat Mitjana els qui procedien d'aquest llogaret se'ls anomenava així. És possible que els Moner, Munells, etc., siguin una desviació del nostre cognom o, tal com es deia fins ara, vinguin de moliner, però el nostre nom ve senzillament del poble, en el qual avui en dia hi ha un arbre que recorda els nostres primers avantpassats. L'etimologia d'aquest llogaret és tota una altra història que poc té a veure amb nosaltres.

Ens sentim orgullosos del nostre passat i d'una manera especial del fet que els Monés que s'establien a Catalunya fessin pinya comú amb el nou país que els acollia. Em fa la impressió que aquesta descoberta ens pot fer entendre molt millor la trajectòria d'una família que ha demostrat una gran capacitat d'integració arreu on s'ha establert.

En aquests anys, hi ha hagut defuncions i naixements, és llei de vida. Dels primers ens en queda un record inesborrable i els altres ja els hem acollit o bé els invitem a formar part de la nostra gran família.

Pensant en els que restem, en els novinguts i pel record dels que ens han deixat, hem decidit celebrar aquests vint-i-cinc anys amb tota solemnitat a partir dels tres paràmetres que han marcat aquest quart de segle: la trobada festiva, l'afany de conèixer nous nuclis Monés i la preocupació per la nostra història comuna.

Jordi Monés i Pujol-Busquets

Pere Paulí i Monés, iniciador de la primera trobada

Per començar a parlar de la primera trobada de la que avui en celebrem el 25è aniversari, ens veiem obligats a fer una mica d'història per referir-nos a en Pere Paulí i Monés i la seva esposa Maria Montgay, que van tenir l'encert de reunir a tots els familiars de Badalona, Sabadell i Barcelona descendents d'en Llorenç Monés i Terrés, fill d'El Prat de Llobregat i establert a Badalona cap l'any 1840, on junt amb els seus fills va instal·lar una petita indústria tèxtil de telers de fusta moguts a mà.

En Pere Paulí i Monés (1902-1993), fill d'en Josep Paulí, pescador (el seu avi, de mot *el Didó* era francès, fill de Marsella) i la seva mare Barbareta Monés i Lleal, de *cal Lliçador*, li feren aprendre l'ofici de fuster, i amb el temps es dedicà a la construcció de maquinària tèxtil (ordidors, bobinadors, etc.) i a la reparació de la mateixa maquinària per fàbriques que no tenien fusteria pròpia com l'Arturo Serra, el Picarol, cal Moro, Graupera i d'altres.

De tota manera, la gran afició d'en Pere Paulí, i dic afició perquè ell mai no va voler passar al camp professional tot i tenir molt bones ofertes, va ésser el cant. Tenia la veu de baríton i moltes companyies de l'època el volien contractar, però per a ell el primer era la família i el món de la faràndula volia molts sacrificis.

Antecedents de familiars dedicats al cant no en tenia, però sempre deia que el seu avi matern (Josep M. Monés i Bosch, *l'oncle Xarop*) tenia molt bona veu quan cantava al treball.

Com que el seu pare era pescador, de petit el fa soci del Cor de Marina (la societat coral dels pescadors) i estudia cant i música. Va començar a cantar al mateix cor, i un dia que el seu germà gran, Antoni, que era solista del cor, va estar malalt, el Director el cridà per fer de solista, i així començà la seva carrera.

Amb un grup d'aficionats al teatre van fundar l'any 1933 l'Agrupació Lírica, i ell va formar part de la primera Junta Directiva.

Pere Paulí i Monés i la seva esposa Maria Montgay Horta

Van representar sarsueles durant moltes temporades, primer en el teatre del Cor de Marina, i després a l'escenari del Centre Catalanista Badaloní *l'Era. Los Claveles* va ésser la primera sarsuela que posaren en escena, després seguien *Los Gavilanes*, *Luisa Fernanda*, *La Rosa del Azafrán*, *La Viejecita*, *La Generala* i d'altres. Deia que *El Cantar del Arriero* era la que més li agradava cantar, i junt amb Anna Barbosa, en feien una veritable creació.

Més endavant va fer representacions al Paral·lel de Barcelona, al teatre Victòria, on obtingué un brillant èxit cantant amb Carmen Caballero *Los Gavilanes*. Havia treballat amb l'Emili Vendrell, Andreu Sánchez, Josefina Burgato, Mercè Llimona i tenia molta amistat amb Marcos Redondo i altres cantants de l'època.

Dedicà molts esforços a la societat del Cor de Marina, d'on va ésser President durant els anys 1950-1954, i més endavant el nomenaren Vicepresident a perpetuïtat. Tenia el carnet de soci núm.2.

Amb motiu del seu norantè aniversari li varen fer homenatges a l'Orfeó Badaloní el desembre de 1992 i, organitzat per l'Eco de Badalona en el local del Cercle Catòlic, el febrer de 1993, pocs dies abans de la seva mort. En tots dos homenatges participaren nombrosos cantants i molts amics.

Tornant a la primera trobada, en Pere Paulí va tenir l'encert d'escollir com a lloc de reunió el Restaurant Ramonet, el més acreditat i típic de Badalona. Aquest era situat al passeig de la Rambla, que sempre ha estat el punt de trobada dels badalonins i de molts forasters. Tant els matins d'hivern com els vespres d'estiu dona bo passejar-hi, seure en un banc o prendre un refresc a la terrassa d'un bar escoltant o veient com ballen sardanes.

L'origen del restaurant es remunta a l'any 1879, quan la Lluïsa Coll fundà la taverna *La Tranquila*, que tenia com a fi acollir els pescadors en els dies de mal temps, quan no podien sortir a pescar. Però els pescadors no tan sols hi anaven aquests dies, sinó que quan arribaven amb la barca portaven a la Lluïsa un grapat de peix perquè els hi condimentés.

Amb el pas del temps i gràcies a l'excel·lent qualitat de la seva cuina començà a agafar nom, i és el 1917 quan es fan reformes i es transforma en el Restaurant Ramonet.

La bullabessa va adquirir durant molts anys una fama extraordinària. Aquest plat d'origen provençal està íntimament lligat a la qualitat del peix, ben fresc, i a la varietat de crustacis. Els bons clients del restaurant sabien apreciar aquesta bullabessa, i els diumenges i festius un bon nombre de barcelonins venien a Badalona a dinar o sopar. Els dies de Festa Major l'afluència de forasters era extraordinària.

S'hi celebraven banquets de noces, comunions, bateigs, i els partits polítics hi anaven a festejar el seu triomf.

També els Monés que assistiren a aquella trobada encara guarden el bon record de la bullabessa de Can Ramonet.

Passats aquests 25 anys d'aquella primera reunió, podem dir que va servir per iniciar una relació familiar que amb els anys s'ha consolidat i ampliat amb tota la família i ha servit per poder-ne trobar històricament els seus orígens.

Passeig de la Rambla de Badalona. En primer terme a la dreta, Restaurant Can Ramonet

Francesc Gallart i Monés

Fundador de l'Escola de Patologia Digestiva

És un dels nostres antecessors més notables i els seus orígens eren humils; va néixer a El Prat de Llobregat, i va cursar la carrera de Medicina a Barcelona. Des dels primers anys de carrera es va distingir per ser un estudiant brillant i alhora amb bon sentit de l'humor. Va ser un dels fundadors d'un periòdic estudiantil de tipus humorístic titulat *L'Ull Clínic*, que va ser el germen d'una agrupació d'estudiants que va denominar-se *confraria de la xeringa*. Una de les seves funcions era la celebració d'uns *jocs florals* humorístics que varen ésser una veritable cita anyal per tots els estudiants de medicina, en els que l'estudiant Gallart i Monés era una peça fonamental.

L'any 1901 va finalitzar la carrera i va ingressar com a metge intern a l'hospital de la Santa Creu l'any 1906. El metge que potser més va influir en la formació de la personalitat mèdica del Dr. Gallart i Monés va ser el Dr. Robert, que tenia unes excel·lents qualitats docents i a més va ser l'autor d'un llibre que potser va influir en la decisió de l'especialitat del nostre il·lustre avantpassat; el títol del llibre era *Tratado de enfermedades del aparato digestivo*, que va ser publicat l'any 1889. Més endavant va formar part del servei de Medicina Interna que dirigí el Dr. Pere Esquerdo, amb qui emparentar uns anys després.

El primer curs de digestiu el va donar l'any 1913 i des d'aleshores i de forma continuada (alguna excepció com en els anys de la guerra civil) l'hospital de la Santa Creu i Sant Pau ha anat organitzant un curs cada any, el darrer l'any 1995 i va fer el número 78.

L'any 1929 l'antic Hospital de la Santa Creu, situat al centre de Barcelona, es va traslladar lluny del centre en aquella època i és l'actual ubicació de l'Hospital. Un dels pavellons (el 2n a l'esquerra seguint el carrer central des de l'entrada principal) del nou Hospital va ser assignat al Dr. Gallart i Monés i el seu equip, com a servei de Medicina General. Al febrer de 1936, el servei es va transformar per acord de l'Administració i a petició del Dr. Gallart i Monés, en un servei especialitzat en **Patologia Digestiva**. Va ser un Director de Servei bastant dur i exigent, però alhora molt humà amb els pacients i amb els metges col·laboradors.

El Dr. Gallart i Monés era un home fort, d'estatura baixa, amb un caminar un xic descontrolat (a causa d'una

Francesc Gallart i Monés rep el títol de fill predilecte d'El Prat de mans de l'alcalde de la vila, Rafael Ferrer Monés

poliomièlitis que va tenir a la infància); els ulls, de color blau tirant a gris, eren petits però molt vius, era un home que tocava de peus a terra. El seu petit defecte físic no li va impedir practicar diferents esports, sobretot la natació i el frontó, que practicava sovint, almenys tres dies per setmana en el Club Natació Barcelona. Disputava totes les pilotes amb veritable passió i discutia amb vehemència les pilotes dubtoses. Va ser en diverses ocasions campió de veterans del Club.

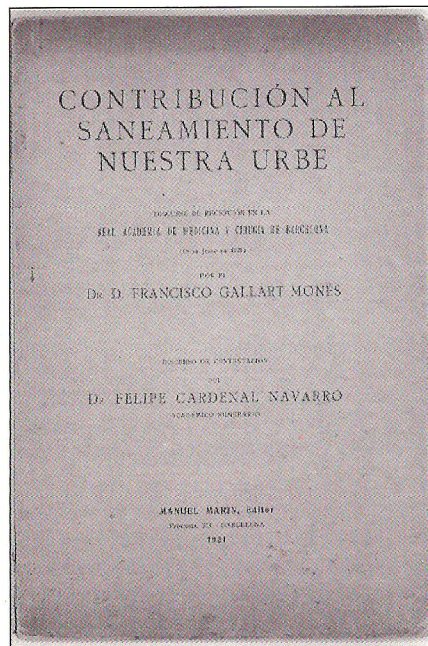
Va ser un home absorbent, potser en alguns moments dominant i com una part considerable dels *monesos* amb un *mal geni* simpàtic que li passava immediatament, i sobretot un home sociable, alegre, divertit en les estones d'oci. Era amic de veritat dels seus amics i van

arribar a ser molt comentades les *paelles d'arròs* que organitzava a la seva casa de Llanerers. Mai no va deixar d'assistir als sopars de la *confraria de la xeringa* i només la mort li va impedir continuar amb aquestes humorístiques reunions.

El Dr. Gallart va ser un metge pràctic excel·lent i va tenir molta fama a la societat de l'època. Pel contrari, no va ser un investigador; potser li mancava imaginació i constància, però sí que va ser un magnífic i entusiasta docent. Molts metges van aprendre la medicina de la forma més adequada, a la capçalera del llit del pacient.

Va morir als 79 anys i de forma sobtada. Gallart i Monés va ser un gran home, amb moltes qualitats i també amb algun defecte, com no podia ser d'altra forma, perquè era molt humà. Per això, en una persona de la seva vitalitat, de la seva força i amb aquell esperit tan obert, si la mort hagués estat precedida d'una llarga malaltia, no hauria estat just per ell. Va morir al peu del canó, fidel a si mateix i unes hores després de fer una exploració radiogràfica a un dels seus estimats malalts.

El Dr. Gallart i Monés va ser Acadèmic de la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona (1915), metge per oposició de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau (1919), membre de diferents societats científiques estrangeres, Chevalier de la Legió d'Honor concedida pel Govern Francès (1952), Ordre Civil d'Alfons X El Sabio (1952), Gran Creu de l'Ordre Civil de Sanitat (1953) i Fundador de la Societat Espanyola de Patologia Digestiva (1933).

Dr. Joan Monés i Xiol

(Traducció literal del francès)

Quan, a l'escola de Badalona al començament de curs el mestre, mirant el seu registre, cridava a un dels germans Monés:

-Us heu fixat que teniu un nom ben català?

-Sí, però venim de França- respongué sense dubtar-ho l'interessat.

Perquè la tradició transmesa de pares a fills, al llarg de generacions, guardava memòria de l'origen francès de la família.

Elts mancava descobrir, més que el lloc exacte, com a mínim la regió de procedència. Pensant que aquesta informació no hauria d'ésser gaire llunyana, varen demanar l'ajut de l'Institut d'Estudis Occitans, organisme que va comunicar la seva demanda als membres de la mateixa, sobretot als especialistes en onomàstica.

Jo n'era un d'ells i vaig poder col·laborar a orientar, pel bon camí, les investigacions.

El nom de Monés (molt comú a la nostra regió, sota les formes de Monès i Mounès) estava enregistrar en el meu fitxer patronímic Occità, on tenia identificat amb aquest nom el d'una petita localitat, veïna de Rieumes; tenia classificat aquest lloc com a nom d'origen. Juntament amb el fet que el nom de Bertran ha tingut, sobretot a l'època considerada, una devoció particular a Comminges, aquest fet ens va portar a establir una hipòtesi interessant, que ben aviat es va confirmar: després de les investigacions fetes a la zona que crèiem (Rieumes i els voltants) els meus interlocutors troben marques del seu avantpassat als arxius de Fousseret.

Els lligams que s'estableixen des de llavors entre nosaltres m'han donat l'ocasió de descobrir que el cas d'en Bertran Monés era molt lluny de ser un cas aïllat. Gràcies als documents transmesos pels meus nous amics, vaig començar a interessar-me pel corrent migratori cap a Catalunya, on una part important de la població era originària d'aquesta banda dels Pirineus i, molt especialment, de la nostra regió.

El parentiu de la catalans i occitans, que es tradueix per la gran similitud de llengües i cultures, és ben conegut, sobretot pel seu origen comú del romànic; jo tenia coneixement que alguns grups d'occitans van arrelar al costat català en el temps en que Carlemany va constituir la Marca Hispànica al segle XIII, durant i després de la croada contra els albigesos.

Pero, igualment com tothom, jo ho ignorava tot, d'aquesta immigració dels temps moderns i de l'aportació humana que aquella va tenir per a les terres de l'actual *Principat*. Es tracta d'un fenomen molt poc estudiat de la banda espanyola, excepció feta dels treballs remarcables d'en Jor-

di Nadal, de n' Emili Giralt, d'Enric Moreu-Rey i, més recentment, d'en Jaume Codina, i totalment desconegut per part nostra.

Del llibre de Nadal i Giralt *La població catalana de 1553 a 1717*, obra cabdal publicada a París el 1960, el que més ens interessa és el treball sobre la llista dels francesos residents el 1637 a la costa catalana. Tots els caps de família eren cridats aleshores a presentar-se davant d'una comissió i havien de respondre unes qüestions, d'on resultava una declaració semblant a aquesta que correspon a un fill de Carbone:

“Marçal Oller, pagès, resident en aquest lloc, dic senyor, que sóc nascut al lloc de Carbonne, bisbat de Rius, reialme de França, edat al voltant dels 50 anys més o menys, i vaig venir a aquesta província de petit, a on sempre he viscut, i en aquest lloc. Sóc vidu de Jerònima, natural de Sant Sebastià de Vilafranca del Penedès, bisbat de Barcelona, de qui tinc un fill. I tinc llogat en aquest indret un tros de terra, a la qual hi tinc llaurades dues quarteres de blat i dues de civada, i a més un altre tros llogat on hi tinc rantada una quartera i mitja de *mestall*, i tinc una ase que val quaranta rals. I visc, senyor, del que em guanyo llaurant i treballant la terra”.

Les 4.214 declaracions corresponents a les persones que viuen entre Salset i Tarragona testimonien la importància numèrica d'aquesta aportació humana, ja que aquella representa a famílies nombroses (la majoria són homes casats i amb molts fills).

L'estudi dels registres de malalts de l'hospital de la Santa Creu ha permès reafirmar que el corrent migratori descendent de la muntanya s'ha escampat al llarg de tot el territori i arrela progressivament en

direcció cap al mar.

Els treballs d'en Jaume Codina *La immigració francesa al Delta del Llobregat 1400-1700*, aporten elements força definidors. Ens permeten assegurar que a la ciutat de Sant Boi, per exemple, als decennis 1540 al 1560 la xifra d'immigrants era aproximadament del 50% del conjunt de la població, gairebé l'equivalent a la població autòctona.

S'ha pogut avaluar en 100.000 el nombre de francesos que residien al Principat al segle XVII, per un total de 600.000 habitants.

Però, d'on venien?

En una gran proporció, dels nostres Pirineus i dels Pre-Pirineus.

Si al començament va afectar les regions més properes (del 1400 al 1500 hi va haver un anomenat Període Gascó), gairebé de seguida afecta tot el conjunt de les regions occitanes.

Aquesta atracció pel sud ve de lluny; a unes immigracions temporals en succeeixen progressivament unes de més permanents. Aquest moviment pren volada a principis del segle XVI, i s'amplia considerablement els temps de les guerres de religió, per arribar al seu màxim els darrers anys del segle (1595-1606).

A la primera part del segle XVII es redueix, fins arribar a la Guerra de Successió, on es para.

D'acord amb els autors catalans citats, l'aportació de sang nova, representada per l'arribada massiva durant aquest llarg període, d'una immigració que s'aprecia amb facilitat ha estat molt beneficiosa pel desenvolupament econòmic i cultural del seu país.

Prop del començament del segle XXI, que veurà la constitució d'una nova Europa,  no tindria interès, tant aquí com a Catalunya, prendre consciència d'un fenomen que va marcar profundament la nostra història?

Si els descendents d'en Joan Font, Arnau i Pere Priu o Joan Brell de Carbonne; de Mateu Arbaixà, Joan Delaia, Joan de Matràs, o Cecília de Pors de Rieux; de Joan de Favas de Montesquieu, de Pere Joan de Codina de Lafitte, de Burret Verdolet de Noe (arrelats al Delta del Llobregat) i de tants d'altres dels nostres compatriotes exiliats vinguessin, com aquells d'en Bertran Monés, a peregrinar sobre la terra d'origen dels avantpassats, les relacions de tot ordre (humanes, turístiques, econòmiques...) entre els dos pobles dels costats dels Pirineus es trobarien reforçades amb molta vitalitat i sens dubte serien positives per a tothom.

El nostre pa de cada dia

Un dels principals enigmes de la història ha estat i és encara en gran part el desconeixement de molts aspectes del règim alimentari dels nostres avantpassats amb anterioritat al segle XIX: què menjaven, en quines quantitats i proporcions, i fins i tot com ho ingerien. De com fos tot això: equilibri en la dieta, nombre adequat de calories, etc., depenia una vida més o menys prolongada en cada un dels individus.

Fins fa pocs anys eren conegudes tan sols les sèries de racions alimentàries d'establiments religiosos i benèfics -hospitals, asils, convents- i estols militars. Mancava, però, la coneixença del menjar ordinari de la massa de població treballadora, pagesa en la major part. Si alguna cosa se'n sabia era el detall d'algunes menjades extraordinàries, com els àpats de bodes o enterraments. El menjar quotidià de la majoria de la gent continuava essent el gran desconegut.

Feliçment, aquest horitzó tancat comença a retirar-se. Avui hem assolit, sobre el particular, dues certituds de gran importància per a la ciència històrica: 1) es tractava d'un autoconsum, pràcticament total; 2) les temibles "fams" de la història foren majoritàriament crisis d'indole econòmica, no fisiològica.

Una de les eines que ha resultat més útil i eficaç per a la progressió en el coneixement del règim alimentari dels nostres ancestres han estat les PAAI (Pensió Alimentària Anual Individual). Com el seu nom indica, es tracta de deixes vitalícies, generalment per a la mare vídua, en previsió de casos de discòrdia i separació ran del matrimoni de l'hereu. Hom hi estipula els gèneres i llur quantitat a entregar anualment a la part beneficiària. Els plets sobre la quantia i la naturalesa de les PAAI certifiquen el valor provatori d'aquests testimonis històrics d'excepció.

A la petita comarca del delta del Llobregat n'hem trobat una bona munió. Ens plau d'oferir, com a mostra, la PAAI amb

que Josep Monés i Martí, d'El Prat, assegurà el passament futur de la seva muller a la mort del marit, esdevinguda l'any 1776.

El nostre home, vidu, s'havia casat en segones núpcies amb Margarida Solanes el 1761. Retingut al llit, dicta el seu testament el 6 d'octubre de 1776. Dota els seus fills, tant del primer com del segon matrimoni. A Vicenç, mut de naixement, Anton, Joan i Josep els deixa 200 lliures i una caixa nupcial amb roba a cada un. A les noies - Madrona i Margarida-, 250 lliures i dues caixes nupcials a cadascuna. El fill gran, Pere, serà l'hereu. Quant a l'esposa Margarida, si es donés el cas de discòrdia -que Déu no vulgui- i no volgués habitar amb l'hereu, aquest queda obligat a passar-li cada any, i sempre que la vídua no es tornés a casar, 4 quarteres (220 Kgs.) de blat, 4 cargues (480 litres) de vi, 30 lliures carnisseres (36 Kgs.) de cansalada amb el corresponent de botifarres, i 10 lliures en diners.

Josep Monés i Martí va signar de mà pròpia el seu testament. Quinze anys abans, quan es va casar amb Margarida Solanes, havia declarat que no sabia d'escriure. El dot de Margarida havia estat de 100 lliures; ara en llegava pel cap baix 2.000 (amb la roba i caixes) als fadrísters i les filles, la unitat del patrimoni a part. Se'ns mostra un home emprenedor i previsor.

La naturalesa de la PAAI de la mare respon a un tipus estàndard de dieta mediterrània, vigent, al delta del Llobregat, des del temps medievals. (Cal afegir-hi els productes vegetals frescos de l'hort, que cada casa tenia.) Quantitativament, ve a significar mig quilo de pa i més d'un litre de vi diaris. La freqüència o quotidianitat de la carn de porc com aliment devia augmentar el grau de colesterol a la sang, causa probable de tantes feridures o apoplexies que trobem als registres individuals de defunció dels adults als temps pre-industrials.

Jaume Codina

La 9a. trobada: "Sabadell 95"

La novena vegada que ens aplegàvem els Monés ho vam fer a Sabadell, el propassat 2 d'abril, en una diada primaveral, que va acompanyar els actes.

Al Santuari de la Mare de Déu de la Salut es va celebrar una missa amb assistència d'una bona part dels participants a la trobada, i on es van llegir unes pregàries en relació a la família. Després, i situats al Parc de Catalunya, vam fer una visita a l'observatori astronòmic de Sabadell, amb una observació del sol, per a traslladar-nos a l'hora de dinar a l'Hotel Urpí.

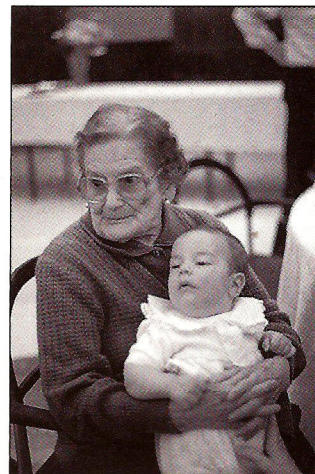
Com a fet a destacar d'aquesta trobada cal remarcar la presentació de les dues revistes de la família (*Monés*

i *Monessades*, aquesta darre- ra feta i adreçada al nostre jovent), que van tenir una molt bona acollida.

Amb la cloenda de la 9a. trobada es va iniciar el tret

de sortida cap els actes del 25è aniversari de la primera trobada, i amb aquesta finalitat es va recollir una enquesta amb la intenció de conèixer el parer dels assistents.

A l'esquerra, un grup de joves durant el dinar. A dalt, Maria Monés (92 anys) i Òscar Monés (3 mesos), van assistir a la 9a. trobada, a Sabadell

Paradoxa d'uns oficis

Res li hauria agradat més al meu pare (Antoni Monés i Fober) que conèixer els germans Monés i Rosés, perquè a banda de la seva personalitat afable i extravertida, això li hauria permès d'accedir a la rica documentació de l'Arxiu Monés i Rosés. Orgullós com se sentia dels orígens del nostre cognom, hauria confirmat, mitjançant l'arxiu, tot allò que de petit havia escoltat: **Venim d'El Prat i l'origen dels Monés és francès**; aquesta expressió, record de la seva infantesa, ens l'havia transmès a nosaltres, però sense cap documentació que ens permetés la seva confirmació, no va poder accedir, per exemple, a l'arbre genealògic existent i que ens porta fins al primer Monés del qual tenim coneixement; en **Bertran**, emigrant occità que es va instal·lar a Cornellà durant el segle XVII.

Així també, gràcies a la valuosa documentació que ha representat l'esmentat arbre genealògic per a la nissaga Monés, podem situar ja a principis del segle XIX el meu besavi **Josep Monés i Company**, el qual va contreure noces a Cornellà, amb **Maria Poch**. El matrimoni va instal·lar-se a Barcelona. Van tenir cinc fills, entre els quals hi havia el meu avi Josep Monés i Poch, nascut l'any 1845. Tots ells foren batejats a la basílica de sant Just i Pastor.

I heus aquí la **paradoxa d'uns oficis**; de picapedrer i moler que era el meu besavi, poc podia pensar-se ell que dels seus fills se'n derivaria un ofici familiar, molt relacionat amb les pedres, en aquest cas precioses: joiers i gemòlegs.

És digne d'esmentar que, en el curset de gemologia que va impartir per primera vegada la Universitat de Barcelona, l'any 1959-60, ja hi havia un Monés: Lluís Monés i Roberdeau, únic *cum laude* de la promoció.

Ignorant com va aprendre l'ofici, el meu avi Josep,

Josep Monés i Tomasa Fober

juntament amb la meva àvia Tomasa, varen iniciar el negoci de joiers a la botiga-taller del carrer de la Plateria, de nom **La mano de oro**, casa fundada l'any 1853.

A causa de l'alta mortalitat infantil de l'època, de tots els fills que van néixer del matrimoni, només en van viure cinc, i si no recordo malament, el meu pare ens deia que un d'ells, de nom Emili, va morir molt jove. Per tant, els que jo he conegut han estat: la Maria, en Josep, en Joan i el petit Antoni (el meu pare).

El gran dels nois, el meu oncle Josep, va seguir l'ofici de joier i s'instal·là a París. Als 10 anys d'edat, quasi 20 anys més jove que en Josep, el meu pare (l'Antoni) fou enviat a París perquè aprengués del seu germà l'ofici que ja s'havia convertit en patrimoni familiar.

El meu oncle Josep va casar-se amb Lucienne Roberdeau i van instal·lar-se a Barcelona, al carrer de la Portaferrissa, on al cap d'uns anys van obrir una botigueta, reinstaurant el nom de la dels pares: **La mano de oro**.

Van tenir quatre fills:

na Giberta, en Josep, en Pere i en Lluís. D'ells, els tres últims crearen la indústria de joieria i rellotgeria més important d'Espanya.

El meu pare de molt jove ja es consagrà com un dels millors artesans i dissenyadors de joieria de Barcelona, però no va poder vèncer la temptació de les "amèriques" i animat pel seu germà Juanito, casat amb la filla d'un industrial tabaquer, va decidir d'instal·lar el seu taller de joieria a Buenos Aires. De to-

ta manera, malgrat la seva pròspera situació, l'amor, una vegada més, ho va vèncer tot; retornà a Barcelona per casar-se amb qui fou la meua mare, Ana Botella.

D'aquest matrimoni nasqueren els meus germans i jo mateix: Maria, Nati, Antoni, Jordi i Margarida.

Tots nosaltres, exceptuant la germana gran, ens hem dedicat a l'ofici familiar.

En resum, Barcelona ha acollit dos gegants de la joieria: el meu oncle Josep i el meu pare Antoni, els quals han deixat, entre fills i néts, una sòlida i garantida continuïtat en l'**ofici de joiers**.

I deixant de banda la branca de l'arbre genealògic que ha enfilat la professió abans esmentada, voldria posar de relleu una de les virtuts que han caracteritzat tots els Monés, des d'en Bertran fins ara, i és la de saber encisar autèntiques dones, les quals han estat les mereixedores dels seus èxits.

Així, aprofito l'avinentsa per a fer un homenatge a totes elles, fent especial menció a tres heroïnes, predecessores meves: la meua àvia **Tomasa Fober** (aragonesa), la meua tia **Lucienne Roberdeau** (francesa) i, per descomptat, la meua mare **Ana Botella** (valenciana).

Jordi Monés i Botella

Òbit d'última hora

A punt d'imprimir-se aquesta publicació ens arriba la trista nova de l'òbit d'en Llorenç Monés i Pujol-Busquets de Badalona. Amb ell s'inicià una mena de tradició familiar dels darrers 50 anys, la medicina. Va esdevenir per excel·lència el metge de la família. Fins poc abans de morir mantingué ben viva la il·lusió per visitar. Un gran ventall d'amics (trobades-tertúlies), d'aficions (música-teatre-esport-pintura-viatges...) marcaren el seu tarannà i el de la seva llar.

Entusiasta de la família va ser un dels principals protagonistes de la primera trobada dels Monés i participà en les quatre següents reunions familiars. El record de la seva marcada personalitat amb un característic deix irònic restarà sempre entre nosaltres.

Noticiari

Els que ens han deixat

Antonio Monés i Azorín va morir el passat mes de setembre a Palma de Mallorca on residia des de feia 43 anys. Fill de St. Boi del Llobregat, d'ofici ferrer-soldador, ja casat va traslladar-se a Mallorca on continuà treballant de soldador. També ho feu de vigilant, en uns moments de creixement urbanístic de l'illa. Més endavant va entrar a treballar a la banca, al Banc Exterior, fins a la seva jubilació.

Motivat per la il·lusió de conèixer el què del seu cognom i la relació amb d'altres Monés va fer que de ple s'integrés als Monés de les Trobades i engresqués fills i néts a participar-hi.

Tots el recordarem per la seva extraordinària simpatia i per l'entusiasme que mostrà en la visita que férem al poble de Monés l'any 1989.

Josepa Monés i Amat. Filla d'El Prat de Llobregat, residia de feia anys a Suïssa, motiu perquè amb ella no hi ha guéssim tingut una relació directa.

En el record de la gent que l'havia conegut està la seva acusada personalitat i el costat que va fer sempre al seu espòs Josep Canudas, el gran impulsor de l'aviació a Catalunya. Va morir el passat 28 d'octubre a Marly (Suïssa).

Josep Monés i Comas. Va morir el passat 1 de juliol. De jove seguí la tradició familiar, mestre de cases, al costat del seu pare, però l'any 1928, ran de la construcció de la Paperera, s'inicià com a transportista per dedicar-s'hi de ple fins a la seva jubilació, moment en el que col·laborà amb el seu fill en assegurances i administració de finques.

Participà en la 7ena. trobada que es va fer al Prat, on demostrà el seu interès per la nissaga Monés, i la seva total vinculació a la vila pratenc.

Els que volen seguir

El passat 10 de setembre a l'església parroquial de St. Sadurní d'Anoia es celebraren les esposalles d'en Jordi Monés i Gresely amb Gemma Seró i Sardà.

El simpàtic passeig en berlina de cavalls que la parella va fer a la sortida de l'església, segons costum, per la vila de Sant Sadurní, la bona colla de Monessos que acompanyaren als nuvis...de segur que restarà en el seu record.

El passat dia 15 de març es celebraren en El Prat de Llobregat les esposalles d'en Frederic Monés i Balagué amb Blanca Gallo. El dinar i la festa van tenir

lloc en l'ampli jardí del domicili de l'avi d'en Frederic, en Josep Monés i Amat.

I els que de nou s'incorporen

En confeccionar el mural de l'arbre genealògic des del Bertran Monés nat vers el 1585 fins els Monés d'avui hi

hem sumat nous benvinguts, nascuts després de la darrera trobada.

-Clàudia Monés i Lamarca, filla d'en Xavier Monés Mendoza i de Josefa Lamarca.

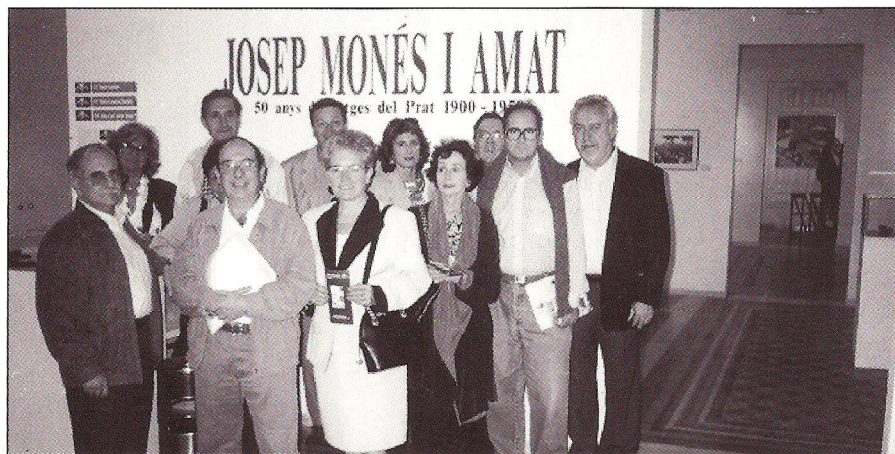
-Jordi Poch i Monés, fill d'Eduard Poch Ibarra i de Glòria Monés i Córdoba.

-Gonçal Velasco i Monés, fill d'en Josep Miquel Velasco i Graçielà Monés i Balagué.

Creu de Sant Jordi al Dr. Jaume Codina

El 17 d'octubre passat el nostre bon amic i col·laborador valuós en la recerca de la història del nostre cognom, Dr. Jaume Codina Vilà, fill predilecte d'El Prat, va ser guardonat amb la Creu de Sant Jordi, atorgada per la Generalitat de Catalunya "... per la seva tasca incansable d'investigació, mitjançant els llibres sobre la història del Baix Llobregat, sobretot en l'època moderna i contemporània. Ha portat a terme una notable activitat de coordinació cultural al Centre d'Estudis del Baix Llobregat i en altres entitats i arxius de la comarca". Rebi el bon amic Jaume la nostra més entrenyable felicitació per tan merescut guardó.

Clausura d'exposició

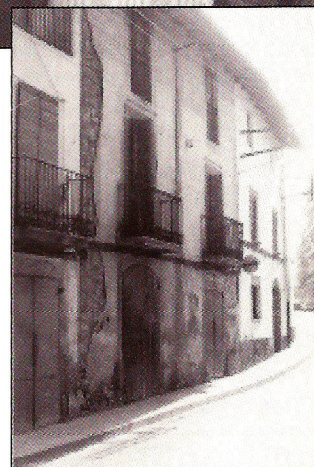
El dia 22 d'octubre passat el grup de responsables d'organització de les trobades de la família Monés va assistir a la vila d'El Prat de Llobregat a la clausura de l'exposició 50 anys d'imatges d'El Prat del seu parent Josep Monés i Amat, al qual van visitar en el seu domicili, on els va signar el llibre commemoratiu de dita exposició.

Història gràfica dels Monés

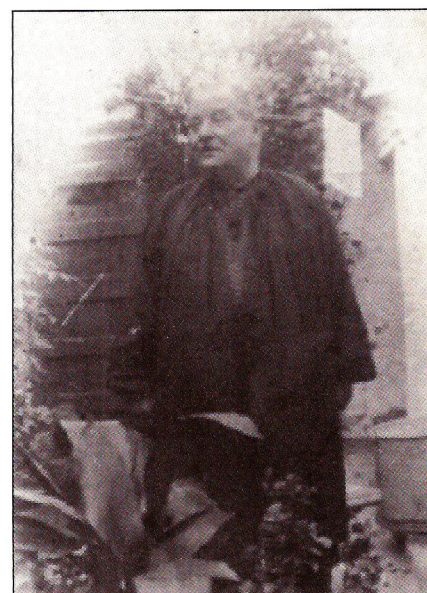
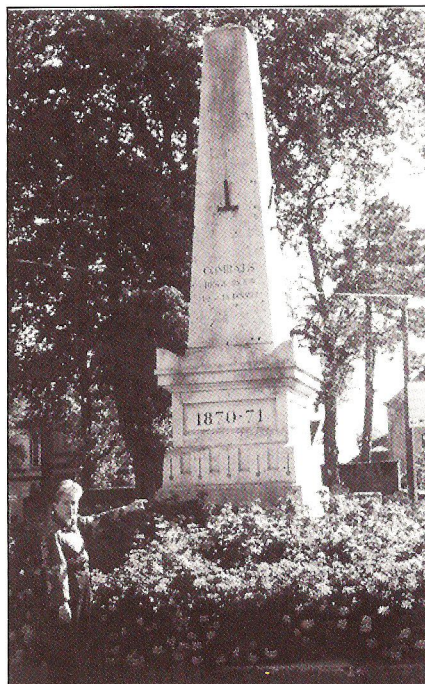
Beatriu Monés i Vives (Sarrià 1867 + Avinyó 1935) va ser mestra durant molts anys de l'escola pública del poble d'Avinyó (Bages). Coneguda, com era costum, per "Donya Betris", es recordada per la seva bona pedagogia i el seu caràcter sever. A l'esquerra tal com era l'entrada a l'escola de nenes, a la dreta la dels nens (edifici a la plaça del poble avui desaparegut i ara ajuntament).

Càndida Monés Vives (1869 + 193...) junt amb el seu marit regentà durant molts anys l'hostal del poble d'Avinyó (Bages) conegut per cal Oliaire. Lloc de parada i pernocta, hostal famós a la comarca on s'hi servia un arròs extraordinari. L'edifici de l'hostal encara avui es conserva però abandonat.

Josep Monés i Poch (1845-192...) ja gran, a la solapa llueix la distinció de Garibaldi per la seva participació com a voluntari a les campanyes d'Itàlia prop de Venècia. I el monument dedicat a la guerra franco-prusiana a la ciutat de Briare (França) on participà també com a voluntari i on es distingí per la seva heroïtat (hivern 1870-71)

Josep Monés i Bosch (1845 + ...) conegut entre familiars i amics per l'oncle xarop, fou un home popular pel seu tarannà alegre i un xic bohemí, avi de la branca dels Monés de Sabadell, d'una branca de Barcelona i d'en Pere Paulí Monés, promotor de la 1ra. Trobada.